

УДК 1:316.3:94(477)(092)«18/19»

БИЦІВ Наталія – аспірантка кафедри філософії імені професора Валерія Григоровича Скотного, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, Дрогобич, 82100, Україна (nbytsiv@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3931-3744>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.36.154281>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДІВ ІВАНА ФРАНКА В КОНТЕКСТІ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

***Анотація.** У статті обґрунтовано теоретико-методологічні засади дослідження соціально-філософських поглядів Івана Франка в контексті провідних тенденцій розвитку української спільноти в минулому і сьогоденні; проаналізовано стан досліджуваної проблематики у соціальній філософії; з'ясовано методологічні засади, джерельну базу та логіко-аналітичний пізнавальний інструментарій її розв'язання, що допоможе врахувати досвід цивілізаційного розвитку української спільноти – від періоду Франка і до сьогодні.*

***Ключові слова:** Іван Франко, методологія, підхід, соціально-філософські погляди, тенденції розвитку, українська спільнота.*

Постановка проблеми. Актуальність досліджуваної проблеми визначена багатоаспектним змістом співвідношення філософії і літератури як форм суспільної свідомості, осмислення якого розкриває філософічність творчості Івана Франка, сприяє розумінню та інтерпретації художніх літературно-філософських творів, виявленню соціально-філософських ідей письменника-філософа та обґрунтуванню їх теоретичного й практичного значення для реалізації позитивних тенденцій розвитку сучасної української спільноти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Можна виокремити декілька аспектів дослідження проблеми:

– вивчення та концептуалізація соціально-філософських поглядів І. Франка українськими та зарубіжними філософами, культурологами, літературознавцями, соціологами;

– вивчення соціально-філософських аспектів у тенденціях розвитку сучасної української спільноти;

– актуалізація соціально-філософських поглядів І. Франка в контексті теорії цивілізаційного розвитку сучасної української спільноти.

З'ясувати теоретико-методологічні засади вивчення філософсько-літературної спадщини І. Франка нам допомогли висновки «круглого столу» «Філософської думки» (січень, 2011) на тему «Філософія та література сьогодні: проблема взаємодії чи взаємодія як проблема?» [11], інтегральне розуміння гуманістики в розробках зарубіжних та українських літературознавців [6], що виявили грань зіткнення, уявну лінію перетину ідеальних відмінностей та ідентичності літератури і філософії. Художня література та філософія є формами суспільної свідомості і культурної практики, розвиток яких на будь-якому етапі виявляє зв'язок із національною та державною ідеологією, світоглядно-ментальними настановами епохи і суб'єктів творчості та філософування (у системі: письменник-філософ – читач-інтерпретатор).

З'ясовуючи природу художньої філософсько-літературної спадщини І. Франка як нетеоретичного типу філософування і методологію її тлумачення, ми зверталися до напрацювань як українських, так і зарубіжних філософів та літературознавців, зокрема це праці Л. Архипової, Р. Барта, М. Бахтіна, А. Бичко, І. Верстюка, Ж. Дерріди, У. Еко, Н. Жукової, О. Забужко, М. Зубрицької, П. Іванишина, Р. Інгардена, О. Йосипенко, М. Михальченка, С. Павличко, С. Пролеєва, В. Скотного, Б. Тихолоза, Д. Уліцької, М. Фуко, Р. Харчук та низки інших. Однак важливо з'ясувати теоретико-методологічні засади дослідження соціально-філософських поглядів І. Франка в контексті тенденцій розвитку української спільноти в минулому і сьогодні, що й обумовило вибір теми пропонованої статті.

Мета статті – виявити й обґрунтувати теоретико-методологічні засади дослідження соціально-філософських поглядів

І. Франка в контексті провідних тенденцій розвитку української спільноти в минулому і сьогодні. У межах визначеної мети необхідно розв'язати такі **завдання**: проаналізувати стан досліджуваної проблематики у соціальній філософії; з'ясувати методологічні засади та джерельну базу розв'язання проблеми.

Виклад основного матеріалу. Робоча концепція нашого дослідження побудована на системі тверджень, які виявляють у складних причинно-наслідкових зв'язках закономірності у розвитку української спільноти від франківського періоду (згідно з «генераційною» періодизацією історії нової української культури О. Забужко – 80-і рр. XIX – десяти роки XX ст.) [4, с. 116] і до тенденцій сьогодення:

– українська спільнота у франківський період розвивалася у несприятливих соціо-культурних умовах тривалої колоніальної залежності українських земель від різних метрополій, що обумовило синкретизм художньої літератури та філософії, знайшло відображення у соціально-філософській проблематиці творчості І. Франка;

– соціально-філософські погляди І. Франка на проблеми розвитку української спільноти сформувалися не ізольовано, а під впливом тих інтелектуальних течій, що мали місце у світовому контексті (ідеї соціалізму, позитивізму, націоналізму та ін.) і концептуально виявили себе в етико-антропологічному вченні, філософських пошуках письменника-мислителя, зокрема щодо взаємозв'язку національного і соціального в особистісному та суспільному бутті;

– тенденції розвитку української спільноти і у франківський період, і в сьогодні, а також соціально-філософські погляди І. Франка на розвиток української спільноти в її минулому і майбутті визначені провідною метою нації- та державотворення, що попри усі відмінності у часо-просторових, соціо-культурних характеристиках названих періодів актуалізує їх вивчення, застосування і в теоретичному і в практичному аспектах на сучасному етапі цивілізаційного розвитку України.

Визначаючи теоретико-методологічну основу дослідження соціально-філософських поглядів І. Франка про тенденції розвитку сучасної української спільноти, необхідно теоретично обґрун-

тувати обрані нами методи, сукупність прийомів дослідження, що визначить техніку і роботу з фактичним матеріалом.

Значну частину фактичного матеріалу, тобто джерельної бази нашого дослідження, доцільно виокремити у декілька блоків:

1) праці І. Франка соціально-філософського спрямування про тенденції розвитку української спільноти, зокрема: «Дещо про себе самого» [12, т. 31, с. 28–31], «Із секретів поетичної творчості» [12, т. 31, с. 45–119], «Мислі о еволюції в історії людськості» [12, т. 45, с. 76–139], «Одвертий лист до галицької української молодіжі» [12, т. 45, с. 401–409], «Поза межами можливого» [12, т. 45, с. 276–285], «Що таке поступ?» [12, т. 45, с. 300–348], «Мойсей» [12, т. 5, с. 201–264], «Соціалізм і соціал-демократизм» [13, с. 370–399], «Ukraina Irredenta» [13, с. 245–262], «Двоязычність і дволичність» [13, с. 263–277] та ін. Соціально-філософську проблематику виокремлюємо у низці прозових, поетичних, публіцистичних та літературно-критичних творів І. Франка різних періодів життя та творчості і вивчаємо їх у *єдності текстів* його творів та *контексту* – українських реалій та ситуацій особистісного та суспільного буття в минулому і сьогоденні. Причому концепт *тексту* пов'язаний з особистостями письменника-філософа та читача як *суб'єктів* літературно-філософської творчості та її сприйняття/інтерпретації, а контекст – з *об'єктом цієї* творчості/сприйняття/інтерпретації.

2) праці істориків філософії та соціальних філософів, а також істориків, літературознавців, соціологів, культурологів в Україні та поза її межами в минулому і сьогоденні *про* філософсько-літературну спадщину І. Франка та проблеми історичного, цивілізаційного розвитку української спільноти в ній. Це, зокрема, праці О. Багана [1], С. Возняка [2], Н. Горбача [3], О. Забужко [4], І. Захари [5], А. Пашука [10] та низки інших;

3) соціально-філософські розробки проблем закономірностей у життєдіяльності українського суспільства в минулому і сьогоденні, його структурі та механізмах соціальних процесів у ньому, зокрема це праці В. Андрущенка, Л. Губерського, М. Михальченка, С. Хантінгтона [7; 8; 9; 14] та інших.

Таким чином, виявлення та опрацювання джерельної бази дослідження в цілісності філософсько-літературної спадщини І. Франка та про неї допомагає: проаналізувати соціально-філософ-

ські погляди письменника-мислителя; визначити їх місце, роль і значення у соціально-філософській теорії розвитку української спільноти в її цивілізаційному поступі; встановити цінність художньо-літературних форм і засобів інтелектуалізованої творчості І. Франка з метою філософського осмислення суспільно-історичної реальності; пізнати динаміку історичного процесу як зміну суспільних подій в Україні і світі та її висвітлення у творчості І. Франка; теоретично обґрунтувати засоби та механізми стабілізації сучасного українського суспільства.

Методологічну основу роботи становить методологічний інструментарій як сукупність *загальнонаукових та філософських* методів дослідження.

Серед *загальнонаукових* використовуємо методи:

– *аналізу і синтезу*, який сприяє розгляду соціально-філософських поглядів І. Франка як сукупності проблем про буття людини та спільноти;

– *узагальнення* – встановлення загальної внутрішньої закономірності у формуванні соціально-філософських поглядів І. Франка як зв'язків між письменником-філософом та реаліями суспільно-політичного, соціо-культурного буття української спільноти у франківський період і в сьогоденні;

– *аналогії*, що дає змогу здійснити ідеальну реконструкцію читацької, науково-філософської рецепції творів І. Франка соціально-філософського спрямування у час їх появи і в сьогоденні;

– *класифікації*, який сприяє впорядкуванню соціально-філософських поглядів І. Франка відповідно до основного предмета сучасної соціальної філософії, яким є система суспільних відносин людей у різноманітних сферах життєдіяльності (культура, політика, мораль, сім'я, економіка тощо);

– *логічний*, за допомогою якого можливо розкрити об'єктивну логіку історичного розвитку української соціальної філософії та відносин в українському суспільстві як предмета її вивчення в діахронному та синхронному аспектах, зокрема на сучасному етапі цивілізаційного розвитку України.

Метод діалектико-категоріального аналізу спрацьовує при здійсненні смислової диференціації ключових понять у термінології І. Франка («українська спільнота», «нація», «етнос», «на-

род», «русини», «громадянин», «москвофільство», «модерність», «трансформація суспільних процесів», «злагода», «зрада» тощо).

Феноменологічний метод дає можливість досліджувати соціально-філософські погляди І. Франка у контексті аналізу тенденцій розвитку сучасної української спільноти.

Метод *герменевтики* допомагає проникнути у смисл літературно-філософської творчості І. Франка як феномену української національної та світової культури, з'ясувати його місце і значення у контексті історичного розвитку української спільноти, національної культури та соціальної філософії Новітньої доби, виявити соціально-філософські погляди письменника-філософа, дати їх інтерпретацію в інтеракціях «життєвого світу» української людини та спільноти.

Використання в роботі *дедуктивного* методу відбувається шляхом пізнання окремішнього – соціально-філософських поглядів І. Франка про українську людину та спільноту на основі знання про загальне – течії і напрями у розвитку тогочасної світової соціальної філософії як контекст розвитку української. На основі цього знання ми аналізуємо соціально-філософську спадщину І. Франка як окремого представника української інтелектуальної культури, філософські засади його творчості та традиції софійного типу філософування в українській культурі, що в кінцевому результаті дає підставу для узагальнювальних висновків про загальні тенденції, традиції у розвитку української спільноти в її цивілізаційному поступі.

Застосований нами метод *системного аналізу* дає можливість проаналізувати соціально-філософські погляди І. Франка в мережі системоутворювальних зв'язків їх структурних елементів як у світовій філософії, так і в національній, українській. За логікою цього підходу, визначаємо вихідний елемент в українській соціально-філософській традиції як співвідношення особистісного та суспільного, що обумовлює основоположний принцип соціальної філософії – екзистенційну основу соціального.

Використання *біографічного методу* виявляє діалектичне поєднання індивідуального та соціального у суб'єкті світової та української культури, виявляє екзистенційну природу соціального. Використання біографічного методу не обмежується описом життєвих подій у біографії І. Франка, а підпорядковується розу-

мінню його життєвого шляху як закономірного відбиття історичного процесу розвитку спільноти, суспільства, культури та її форм. Життєпис І. Франка допомагає проникнути у площину філософської, наукової, мистецької рефлексії суб'єкта, перевести екзистенційно-особистісні, екзистенційно-національні пошуки на рівень персоніфікованого життєвого досвіду та реалій національного буття.

Особливого значення у межах нашого дослідження набувають аналіз й оцінювання історичних подій, пов'язаних із життям і літературно-філософською творчістю І. Франка, а також політикою Австро-Угорщини у франківський період української культури щодо національних меншин, у статусі якої були визначені українці у полікультурному просторі імперії. Отже, *історичний підхід* дає змогу дослідити літературно-філософську творчість Івана Франка у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей і суперечностей у самому процесі формування і змісті соціально-філософських поглядів письменника-мислителя. Використання *порівняльно-історичного методу* у межах історичного підходу уможливить виявити схожість і відмінність між особливостями суспільного буття української спільноти та тенденціями її розвитку у франківський період та у сьогоденні, виявити спорідненість та розрізненість, загальне й специфічне у розвитку цих етапів українського процесу культуригенезу.

Методологічний аспект проблеми визначає те, що соціально-філософські погляди І. Франка формувалися у світовому контексті виникнення й утвердження ідей соціалізму, позитивізму, націоналізму, експансії російської культури на українські території, що зробило виклик для виникнення москвофільства як напрямку, віру і сподівання галицьких і закарпатських українців на допомогу Росії у їх національно-визвольній боротьбі. Проблема москвофільства є однією із найважливіших у соціально-філософській спадщині І. Франка, і в модифікаціях сьогодення зберігає свою актуальність в умовах сучасного цивілізаційного вибору України.

Таким чином, широка джерельна база, єдність загальнонаукових та філософських методів дають можливість уповні реалізувати декілька взаємозумовлених методологічних рівнів розв'я-

зання проблеми виявлення та обґрунтування соціально-філософських поглядів І. Франка у контексті сучасних тенденцій розвитку української спільноти.

Висновки. Філософічність творчості І. Франка піднімається над естетичними вимірами художніх текстів, виступаючи тим загальним, що об'єднує їх, зокрема, проблемами особистісного і суспільного буття людини, і що становить основний напрям соціально-філософських поглядів письменника-мислителя. З'ясований методологічний аспект дослідження цих напрацювань у спадщині І. Франка допоможе врахувати досвід і контекст різних періодів цивілізаційного розвитку української спільноти – від франківського періоду і до сьогодення.

Пізнання соціально-філософської, художньо-літературної спадщини І. Франка є шляхом до самоусвідомлення і розуміння українською спільнотою себе і світу навколо себе. Його соціально-філософські погляди зосереджені у низці творів різної тематики та жанрової приналежності, що вимагає від дослідника їх розуміння і тлумачення відповідно до основних питань соціальної філософії про найбільш загальні характеристики суспільного життя, колективної людської діяльності, а також місця особистості в суспільстві та сучасних тенденцій розвитку української спільноти.

Розширене обґрунтування методологічної основи допоможе визначити способи здобуття наукового знання про тенденції розвитку української спільноти у минулому і сьогоденні, а також про соціально-філософські погляди І. Франка на проблему, забезпечить всебічність розгляду досліджуваного процесу та допоможе встановити шлях досягнення поставленої мети, уточнити термінологічний апарат, створити логіко-аналітичний пізнавальний інструментарій досліджуваної проблеми.

Перспективою подальших досліджень є виявлення концепції нації у соціально-філософській спадщині І. Франка.

Література

1. Баган О. Постать та ідеї Івана Франка крізь призму філософії ірраціоналізму (Д. Донцов про І. Франка) / О. Баган // Церква. Нація. Культура : зб. наук. пр. – Дрогобич : Коло, 2004. – Вип. 1 : Іван Франко і питання релігії. – 272 с. – С. 54–72.

2. Возняк С. Іван Франко про гуманну сутність соціалістичної ідеї [Електронний ресурс] / С. Возняк. – Режим доступу : <http://lib.if.ua/franko/1312198606.html>.
3. Горбач Н. Філософські переконання Івана Франка / Н. Горбач. – Львів : Каменяр, 2006. – 112 с.
4. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст / О. Забужко. – К. : Основи, 1993. – 126 с.
5. Захара І. Позитивізм у соціальній філософії Івана Франка / І. Захара // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин : матеріали Міжнародної наукової конференції (Львів, 25–27 вересня 1996 року). – Львів : Світ, 1998. – С. 180–185.
6. Література. Теорія. Методологія / пер. з польськ. С. Яковенка ; упор. і наук. ред. Д. Уліцької. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 543 с.
7. Михальченко Н. Україна расколота в себе: от Леонидии к Виктории / Н. Михальченко, В. Андрущенко. – К. : ИПиЭНИ им. И.Ф. Кураса НАН Украины, 2012. – Т. 1. – 584 с. ; Т. 2. – 555 с.
8. Михальченко М.І. Україна як нова історична реальність: запасний гравець Європи / М.І. Михальченко. – Дрогобич–Київ : «Відродження», 2004. – 488 с.
9. Михальченко Н. Украинская региональная цивилизация: прошлое, настоящее, будущее : монография / Н. Михальченко. – К. : ИПиЭНИ имени И.Ф. Кураса НАН Украины, 2013. – 340 с.
10. Пашук А. Філософський світогляд Івана Франка / А. Пашук. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 432 с.
11. Філософія та література сьогодні: проблема взаємодії чи взаємодія як проблема? Круглий стіл «Філософської думки» / Л. Архипова, О. Білий, І. Бондаревська, О. Гомілко, С. Пролеєв, О. Йосипенко, С. Йосипенко // Філософська думка. – 2011. – № 1. – С. 5–22.
12. Франко І. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко ; редкол. : Є.П. Кирилок (голова) та ін. – К. : Наукова думка, 1976–1986.
13. Франко І. Мозаїка: Із творів, що не ввійшли до Зібрання творів у 50 т. / Іван Франко ; упоряд. З.Т. Франко, М.Г. Василенко. – Львів : Каменяр, 2001. – 434 с.
14. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хантингтон. – М. : ООО «Издательство АСТ», 2003. – 603 с.

References

1. Bahan, O. (2004). Postat ta idej Ivana Franka kriz pryzmu filosofii irratsionalizmu (D. Dontsov pro I. Franka) [The figure and Ivan Franko's ideas through the prism of the philosophy of irrationalism (D. Dontsov about

I. Franko)]. *Tserkva. Natsiia. Kultura. Vypusk 1: Ivan Franko i pytannia rehlii – Church. Nation. Culture. Issue 1: Ivan Franko and issues of religion*, (pp. 54–72). Drohobych: Kolo [in Ukrainian].

2. Vozniak, S. (n.d.). *Ivan Franko pro humannu sutnist sotsialistychnoi idei [Ivan Franco about humanenature of socialist idea]*. Retrieved from <http://lib.if.ua/franko/1312198606.html> [in Ukrainian].

3. Horbach, N. (2006). *Filosofski perekonannia Ivana Franka [Philosophical persuasion of Ivan Franko]*. Lviv: Kameniar [in Ukrainian].

4. Zabuzhko, O. (1993). *Filosofia ukrainskoi idei ta yevropeyskyi kontekst [Philosophy of the Ukrainian Idea and European Context]*. Kyiv: Osnovy [in Ukrainian].

5. Zakhara, I. (1998). Pozytyvizm u sotsialnii filosofii Ivana Franka [Positivism in the social philosophy of Ivan Franko]. *Ivan Franko – pysmennyk, myslytel, hromadianyn: materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (Lviv, 25–27 veresnia 1996 roku) – Ivan Franko – writer, thinker, citizen: Proceedings of the International Scientific Conference (Lviv, September 25–27, 1996)*. (pp. 180–185). Lviv: Svit [in Ukrainian].

6. Ulytska, D. (Ed.) *Literatura. Teoriia. Metodolohiia [Literature. Theory. Methodology]*. (2006). (S. Yakovenko, Trans.). Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiiia» [in Ukrainian].

7. Mikhalchenko, N., & Andrushchenko, V. (2012). *Ukraina raskolotaia v sebe: ot Leonidii k Viktorii [Ukraine split into itself: from Leonid to Victoria]*. (Vols. 1–2). Kiev: IPIENI im. I.F. Kurasa NAN Ukrainy [in Russian].

8. Mykhalchenko, M.I. (2004). *Ukraina yak nova istorychna realnist: zapasnyi hravets Yevropy [Ukraineas a new historical reality: the reserve man of Europe]*. Drohobych–Kyiv: «Vidrodzhennia» [in Ukrainian].

9. Mikhalchenko, N. (2013). *Ukrainskaia regionalnaia tcivilizatciia: proshloe, nastoiashchee, budushchee [Ukrainian regional civilization: past, present, future]*. Kiev: IPIENI imeni I.F. Kurasa NAN Ukrainy [in Russian].

10. Pashuk, A. (2007). *Filosofskyi svitohliad Ivana Franka [Philosophical worldview of Ivan Franko]*. Lviv: Vydavnychiy tsentr LNU imeni Ivana Franka [in Ukrainian].

11. Arkhypova, L., Bilyi, O., Bondarevska, I., Homilko, O., Proleiev, S., Yosypenko, O., & Yosypenko, S. (2011). *Filosofia ta literatura sohodni: problema vzaiemodii chy vzaiemodiia yak problema? Kruhlyi stil «Filosofskoi dumky» [Philosophy and literature today: the problem of interaction or interactionas a problem? Round Table «Philosophical Thought»]*. *Filosofska dumka – Philosophical thought, 1*, 5–22 [in Ukrainian].

12. Franko, I. (1976–1986). *Zibrannia tvoriv [Collection of Works]*. (Vols. 1–50). Ye.P. Kyryliuk et al. (Eds.). Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].

13. Franko, I. (2001). *Mozaika: Iz tvoriv, shcho ne vviishly do Zibrannia tvoriv u 50 t.* [Mosaic: out of works which were not added to Collection of Works in 50 vol.]. Z.T. Franko, M.H. Vasylenko (Comps.). Lviv: Kame-niar [in Ukrainian].

14. Khantington, S. (2003). *Stolknovenie tcivilizatcii* [The Clash of Civilizations]. Moscow: ООО «Izdatelstvo AST» [in Russian].

BYTSIV Nataliia – Postgraduate Student of the Philosophy Department named after Professor Valeriy Skotnyi, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko Str., 24, Drohobych, 82100, Ukraine (nbytsiv@gmail.com)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3931-3744>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2522-4700.36.154281>

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL RESEARCH PRINCIPLES OF IVAN FRANKO'S SOCIAL AND PHILOSOPHICAL VIEWS IN THE CONTEXT OF DEVELOPMENT TENDENCIES OF UKRAINIAN COMMUNITY

Abstract. This article substantuates theoretical and methodological research principles of Ivan Franko's social and philosophical views in the context of the leading development tendencies of the Ukrainian community in the past and at present; analyzes the state of the researched issues in social philosophy and defines the methodological principles, sources and logical-analytical cognitive instruments of its solution. The research sources include: Ivan Franko's socio-philosophical works on the Ukrainian community development tendencies, studied through *the text unity* of the works and their *context* – the Ukrainian realities and situations of personal and social life in the past and at present (moreover, the concept of *the text* is connected with the writer-philosopher and reader personalities as the *subjects* of philosophical and literary work and its perception/interpretation, and the context – with *the object* of this creative work/perception/interpretation); the works of philosophy historians and social philosophers, integral humanities *about* Ivan Franko's philosophical and literary heritage and the problems of historical, civilizational development of the Ukrainian community in it; socio-philosophical works on the life regularity issues of the Ukrainian society in the past and at present.

The methodological instruments of the work as a complex of *general scientific and philosophical* research methods, whose unity allows us to realize several interrelated methodological levels of the problem solution, were found out. It was established that the Ukrainian community development tendencies in the Franko period and at present, as well as Ivan Franko's socio-philosophical views on the Ukrainian community development in the past and in the future, were characterized by the main objective of nation and state formation, which, despite all the differences in time-spatial, socio-cultural characteristics of the above-mentioned periods in the modifications of Ukraine's modern civilizational choice, still remains topical. The article contains 14 references. The further research prospect is the study of the concept of a nation in Ivan Franko's socio-philosophical heritage.

Key words: Ivan Franko, methodology, approach, socio-philosophical views, development tendencies, Ukrainian community.

Одержано 15.09.2018